

Hitt sama andlitið.

Nókur orð um lögtingsvalið í Sandoyinni.

Táíð Lögtingssetan í 1928 var at enda, og tað var komið í ljósmála, at tað var hipp sum happ, um sjálvstýrisflokkin, ella kanska særliga formaður sjálvstýrisflokksins, var størvegis slyðjaður av tingmanninum í Sandoyinni, vóru somu sjálvstýristingmenn harðliga átalaðir av »Sandingum« í »Tingakrossi«.

Ein — ella kanska fleiri — Sandingar, ið lats at vera ovurklókur og bæði aftur- og framskygdur, skrivaði tá nokur álvársorð í »Tingakrossi«, bláð sjálvstýrismanna, vísindarorð, ið nú Sandingar eru í ferð við at gloyma.

Orðini vóru opin og ærlig og — ikki minst — bersogd.

Sandingurin — møguligt sjálvur Edw. Hjal — var harmur um, at tingmenn teirra royndist so illa, sum tað var prógvað í hesari tingsetuni. Sandingar vóru sakleysir í tí atburði, ið tingmenn teirra høvdu sýnt á Løgtingið. Tað vóru ikki mennir, ið Sandingar høvdu valt, men sjálvstýrisflokkin.

Við at lesa tað, ið Sandingurin skrivaði, framgækk tað týðuliga, at teir vildu skifta menn til næsta Løgtingsval. Óðrum hesum tingmanni sluppu Sandingar frá: Havnarmenn og aðrir sjálvstýristingmenn háldu hann út úr sjálvstýrisflokkinum, tí hann hevði sett lögtingsformannin (ein sjálvstýrismann) fram um bóndan í Kirkjubø. Frá tí degi var hesin tingmaður leysur í øllum flokksamtøkum sjálvstýrismanna.

Hin var hangandi í flokkinum, hóast hann kundi kallast at vera minst so sekur, sum hin útkoyrði.

I havnamálum á Løgtingi settu javnaðarmenn og sambandsmenn fram uppskot um neyðturvuliga lending á Sandi, Hovi og Vík, ultan at tað kann sigast, at teir vildu forða øðrum havnamálum til snarlaga frama.

Sjálvstýrisflokkin tók ikki hesar havnir, Sand, Hovi og Vík, við í fyrsta umfarið, tær skuldu biða til seinri.

Her hevur sjálvstýrisflokkinur í minsta lagið lika nógv sett Sandoyina til síðis, sum Sandoyar tingmenn hava sett flokkin til síðis. Hetta er prógvað nýliga av sjálvstýriskandidatum aðrastaðni, ið brigað javnaðarmennum og sambandsmonnum, at teir eisini hava tikið hesar smáu havnirnar við í uppskoti — og fingið tær samtyktar á tingi. Sands havn verður so dágliga brúkt í agitatiónini frá hesum sjálvstýrismonnum, at sjálvt Mourits Winther, Klakksvík, ið sigur seg at vera uppvaksin á Sandi — hvat vit ikki ívast í — á allmennum fundi pástendur, at tað er burturblakaður peningur at gera hesa havn á Sandi. Logið skuldi tað verið, um

sjálvstýrisflokkinur við hetta val fær somu styðju í Sandoyinni sum fyrr.

Enn lógnari vil tað vera, um Sandingar aftur velja tann mann, ið enn hevur staðið í sjálvstýrisflokkinum, og sum »Krossur« so harðliga lat Sandingar refsa.

Hesu ferð er einki hjá Sandingum at ivast í. Teir eiga allir at velja javnaðarlistan.

Á sjálvstýrislistanum stendur hitt sama andlitið fremst — andlitið frá 1928 — og henda mann hava nú eisini Føroya fiskimenn sleppt uppá fjall og valt ein javnaðarmann til formann.

Ein Sandingur.

Tollur.

Hvør er upphavið til tollin?

Sambandið.

Hvør bjargaði pakkatollinum? Eisini sambandið.

At sambandið nú leikar imóti tolli er bert humbug og tann bera luft.

Valgagn og einki annað.

Den færøske Havnesag i Lagtinget 1931.

Da enkelte Lagtingskandidater fra Selvstyrepartiets Side, særlig Hr. Gunnar Winther, Sand og S. P. Zachariassen, Klaksvig, dels forsvare og dels hovever overfor Selvstyrepartiets Stilling til de færøske Havneanlæg, der behandlede i Lagtinget i 1931, og samtidig antaster Socialdemokratiet for at have taget en nærmest inhuman Stilling til Havnesagen, er det paa sin Plads lige nu foran Valget at opfriske Kendsgerningerne i Lagtinget angaaende Havnesagen.

Socialdemokratiets Stilling.

Socialdemokratiets Stilling til Havnesagen er klarlagt i den Del af Betænkningen om Finansplanen, der omhandler Havneforholdene:

Færoerne er delt i smaa Øer, hvis Indbyggere er henviset til at tage deres meste Næring paa Havet.

En Betingelse for en intens Udnyttelse af Havets Muligheder er gode Havneforhold. Her er der ikke Talen om en enkel Fiskeri- og Trafikhavn. Saa godt som alle vore Øer har meget tilbage at ønske m. H. t. Havneforholdene.

Vi er indforstaaet med, at man lægger Hovedvægten paa at udbedre Havneforholdene i de større Pladser, hvor der er Talen om saa vel Fiskeri- som Trafikhavne. Men vi maa hævde som værende paakrævet, at man under Fordelingen af de Midler, man mener at kunne stille til Raadighed til Bygning og Udbedring af Havne og Anlægskaje, ogsaa tager Hensyn til de mindre Fiskepladser, hvor der kun er Talen om Fiskerihavne eller sikrere Landingsforhold. Vi mener saaledes, at de store Pladser maa til Fordel for de mindre Pladser i første Instans nøjes med at faa de strengt taget nødvendige Krav opfyldte og vente med de forholdsvis dyre Udvidelser og Kompletteringer, til bedre Tider indfinder sig.

Det vilde selvfølgelig være ønskeligt, om man kunde faa gennemført det udvidede Havneprojekt i Klaksvig i første Række. Men da Klaksvig maa siges at være foreløbig afhjulpnet ved Gennemførelsen af det af Ministeriet foreslaaede Havneprojekt, skønt man ingenlunde kan benægte, at Klaksvigshavn først kan siges at være fuldt ud tilfredsstillende, naar den ogsaa har erholdt en Østmole, mener vi, at hvis man har Valget imellem de smaa Anlæg i Hove, Sand, Haldersvig og omskrevne Østmole i Klaksvig, maa Anlæggesen af de sidstnævnte Anlæg anses for mere paakrævet og af større erhvervsmaessig Betydning. Hertil kommer, at man i Klaksvig for Tiden er meget haardt spændt for, hvad angaar kommunale Udgifter og Forpligtelser, medens Forholdene paa Sand og Haldersvig stiller sig saaledes, at man har gjort Udveje for, ifald man erholder de omsøgte Anlæg, at tilvejebringe den Kommunerne tilfaldende 1/5 af Anlægssummen, hvilket Hov Kommune utvivlsomt ogsaa vil være i Stand til at gøre.

Da man har begrundet Formodning om, at det vil voldsomt Vanskeligheder med at faa bevilget Penge til det udvidede Havneprojekt i Klaksvig og samtidig erholde de andre her nævnte mindre Anlæg samt Anlægskajen i Vestmanhavn, vil vi foreslaa, at man i denne Omgang holder sig til det billigere Havneprojekt i Klaksvig, Anlægskajen i Vestmanhavn samt Anlæggene i Hove, Sand og Haldersvig.

Anlægssummen for Østmolen i Klaksvig svarer nogenlunde til, hvad disse tre nævnte Anlæg vil andrage.

Forslagene.

Socialdemokratiet og Sambandspartiet:

Lagtinget andrager om, at der af Statskassen bevilges 1/5 af Anlægssomkostningerne til Anlæg af en Mole med Anlægskaj i Klaksvig som foreslaaet af Ministeriet, anslaaet at koste 456.000 Kr.

Selvstyrepartiet:

Lagtinget andrager om, at der af Statskassen bevilges 1/5 af Anlægssomkostningerne til en Kutterhavn i Klaksvig, bestaaende af en Vestmole med Anlægskaj og en Østmole, anslaaet at koste ialt 850.000 Kr.

Hele Udvalget:

Tinget andrager om, at der bevilges af Statskassen 1/5 af Anlægssomkostningerne til et Kajanlæg i Vestmanhavn, anslaaet at koste 126.000 Kr.

Lagtinget approberer, at nævnte Kommuner hver for sit Vedkommende paatager sig Udgifterne ved Udredelsen af 1/5 af Anlægssomkostningerne, og at de paatager sig Vedligeholdelsen af Anlæggene, ligesom Lagtinget garanterer for, at Kommunerne opfylder disse Forpligtelser.

Tinget andrager om, at Staten underer Anlægssomkostningerne, og at Kommunerne derefter overlager 1/5 heraf som Statslaan, der forrentes og afbetales med 7% aarlig, hvoraf 1/2 under Nationalbankens til enhver Tid gældende Disconto, dog ikke over 6%, beregnes som Rente. Lagtinget indestaaer Staten for Erlæggelse af Renter og Afdrag af disse Laan.

Socialdemokratiet og Sambandspartiet:

Lagtinget fornyer sin Indstilling fra 1930 (se Lagtingtidende 1930, Side 136) om, at der af Statskassen maa blive bevilget

1/5 af Anlægssomkostningerne til et Pieranlæg ved Haldersvig, anslaaet at koste 71.000 Kr., til et Pieranlæg ved Sand, beregnet til 135.000 Kr., og til en Baadehavn ved Hove, anslaaet til 57.000 Kr.

Selvstyrepartiet:

Lagtinget vil, saasnart det faar de nedenomhandlede Indtægter, optage Spørgsmaalet om Tilskud til Havneanlæg ved Sand, Hove, Haldersvig og andre Pladser.

Alførelsen.

Da det har baade øjeblikkelig og fremtidig Interesse at vide, hvorledes Partiernes stillede sig, særlig overfor de mindre Havneanlæg, uden at man kan sige, at de større led nogen Skade, som Pengeforholdene er i disse Tider, skal det anføres:

1) At Selvstyrepartiet stillede de mindre Havneanlæg: Sand, Hove og Haldersvig, i anden Række; udsatte dem som en Slags eventuelle Havne, som Lagtinget, naar det fik Midler hertil, vilde udføre.

2) Ved Afstemningen faldt Selvstyrepartiets Forslag, hvorefter Lagtinget vedtog det af Socialdemokratiet og Sambandspartiet stillede Forslag.

3) Det bør understreges, at hvis Selvstyrepartiet havde Magt, som det havde Agt, vilde Havnene ved Sand, Hove og Haldersvig ikke komme i Betragtning i første Omgang.

Dette er Kendsgerningerne i Korthed om den færøske Havnesag i Lagtinget 1931.

Færoernes Socialdemokrati.
M. S. Viðstein,
Formand.

Vilja tit:

seta Føroyskt javnbjóðis og Dansk mal,
faa framt tey socialu málini,
faa avtikið skattareytnirnar til kommunal val,
faa framt havna- og vegabygging,
faa framt landbúnaðin,
faa veitt fátækramannabornum hægrri lærdóm,
faa veitt sjóvinnuni studna,
faa framt landshandilsmálið,
faa framt industrimálini,
so veljið javnaðarmenn!

„Ísvirkis“-fyrítøkan kemur aftur í gongd.

„Vestjyllands Social-Demokrat“ skrivur nýliga, at tað eru tey bestu líkindi til, at „Ísvirkis“-fyrítøkan í Føroyum kemur aftur í gongd.

Tað er hin tiltikni reiðarin í Esbjerg, Claus Sørensen, ið ætlar at yvirtaka hetta virki. Maðurin er royndur í slíkum arbeiði, og hevur sýnt stóran dugna og áráði í teim nýggju fiskiskapsroyndum, ið gjordar eru har suðuri.

Tingingarnar millum partarnar fara fram í hesum døgum.

Umframt er frætt, at Føroyingar sjálvir við ydni arbeiða uppá at faa fyrítøkuna yvir á feroyskar hendir. Teir eru nú eisini farnir at tingast við statin um hetta.

Hvat er sambandið?

Danskt afturhald.

Hvat er sjálvstýri?

Føroyskt afturhald.

Hvat er socialisma?

Einstiðandi og friðri Føroyingar í einum friðum landi.

Veljið javnaðarmenn!

Ræðsla.

„Hvokkin er hann Grimur á skóg, síðan hann kongin vá!“

Nú er ræðsla á sjálvstýrismannum; teir vænta sær at tapa reiðuliga illa í stríðinum mikla tírsdagin í næstu viku. »Tingakrossur« grætur so illa, at ein noyðist at lata seg í roðklæðini fyri ikki at verða vátur at skinni bert av at kveita niður á hann.

»Hovdu sosialistarnir ikki brotið seg fram til seinasta lögtingsval . . . so hevði tað størpolitiska stríð, sum byrjaði 1906, longu tá verið at enda,« sigur »Tingakrossur« og heldur so áfram:

»Tí tá hovdu sjálvstýrismenn komið í slíkan meiriluta, at tingingarnar við danskarnar longu vóru komnar í lag . . .«

(Nei, tonk, vit kundu okkum ikki so frægan fólkasíð, at vit lótu sjálvstýrismenn liva og láta, so sum teir vildu!)

Of so brestur kylið reiðiliga: At hugsa sær til, at einstaklingar, sum avgjort ikki koma inn á ting, men bert taka fólk frá sjálvstýrismonnum, skulu leggja seg fram í stríðið — slíkt eru skaðamenn — eins og sosialistarnir, sjálvandi.

Sjálvstýrismenn nevna okkum javnaðarmenn skaðamenn, og við gráturodd gremja teir seg yvir, at vit vilja bæsa teimum; — eins og tann politikkur, teir alla sína tíð hava ført, ikki var nóg mikið til at dripið alt, sum ber navn av sjálvstýrisfelagskapi og sjálvstýrispolitikki.

Javnaðarmenn arbeiða til frama fyri fólk og land, tað er øllum kunnugt, og tað er væl tað, ið ræðir sjálvstýrismenn og gevur teimum so ringar vónir; men lítið nyttar tað teimum at gráta uppi yvir okkum, tí vit eru ikki so bleytir um hjarta, at tað ger okkum mun — til kunnur jú falla á knæ fyrri sambandsmonnum, um tit vilja, og bona teir um ikki at fara ov harðliga við tykkum — tað kundi tú hent, at teir vóru meira hoyriligir enn vit, særliga um tit minna teir á, at teirra politikkur og tykkara eru javngamlir.

At sjálvstýrismenn eru so ræddir fyrri úrslitnum av hesum vali, er lætt at skilja; men at teir vísa ræðslu sína, tað er ófatuligt, og tað kann neyvan elva nokrum — sjálvstýrismenn mest »forbeinaðu« sjálvstýrisveljarum — at seta teir inn aftur á ting; men tvørtur ímóti minna teir á, at Føroyingar sum heild eru fiskimenn og arbeiðsmenn, og tí sjálvsagt eiga at velja javnaðarmenn.

Suðurstreymoyingar.

